

11.2.2019

Opetus- ja kulttuuriministeriö
PL 29 (Meritullinkatu 10)
00023 VALTIONEUVOSTO

§ 123

Lausunto opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmän esityksestä taide- ja taiteilijapolitiikan suuntaviivoiksi

HEL 2018-013376 T 00 01 06

Päätös

Kaupunginhallitus päätti antaa opetus- ja kulttuuriministeriön asettaman taide- ja taiteilijapolitiikkaa valmistelleen työryhmän esityksestä seuraavan lausunnon:

Yleistä työryhmän esityksistä ja raportista

Helsingin kaupunki pitää Taide- ja taiteilijapolitiikan suuntaviivat -esitystä erinomaisena sekä esityksiltään että taustatyöltään. Esityksessä on tunnistettu taiteen ydin ja riippumattomuus sekä sen sovellusten kasvava merkitys luovuudelle ja ajattelulle, yhteiskunnan innovointikyvyille, hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi ja hedelmälliselle yhteiskunnalliselle keskustelulle.

Taide ja taiteilijat ovat tärkeä ja näkyvä osa pääkaupungin elämää. Helsingissä asuu enemmistö Suomen ammattitaiteilijoista, taiteenalaista riippuen vähintään puolet. Siten esitys koskee kaupunkia jo määrällisesti merkittävästi. Helsingin kaupunki jakaa esityksestä heijastuvan näkemyksen: Taide ja kulttuuri ovat kaupunkikehitystä laaja-alaisesti kiittäviä elementtejä.

Helsingin kaupunki painottaa taidetta, luovien tekijöiden alkuperäisteoksia ja niiden uusia tulkintoja koko kulttuurikentän itseisarvoisena perusrakenteena, jonka varaan ekosysteemin muut toimijat rakentavat työtään. Helsingin kaupunki yhtyy näkemykseen, jonka mukaan taiteen ja taiteilijoiden yhteiskunnallinen asema ei vastaa alan koulutukseen tehtyjä investointeja eikä taiteilijoiden osaamista. Esitys taiteen määrärahojen nostamiseksi yhden prosentin tasolle valtion talousarviossa on sen vuoksi hyvin perusteltu.

11.2.2019

Taiteen kansainvälinen luonne ja oman taiteilijakuntamme monikulttuuristuminen jäävät esityksissä vähäiselle huomiolle. Kaupunki painottaa näitä elementtejä taidekenttää rikastuttavina tekijöinä.

Kaupunki pitää tärkeänä niin taidekasvatuksen roolia kasvatus- ja opetustoiminnassa kuin taidealan koulutuksen kehittämistä.

Kaupunki on käynnistämässä taide- ja kulttuurivision laatimisen. Sitä pohjustavissa keskusteluissa on tullut esille hyvin samansuuntaisia näkemyksiä, kokemuksia ja alustavia linjauksia kuin Taide- ja taitelijapolitiikan suuntaviivat -esityksessä. Esitetyt suuntaviivat ja kaupungin linjaukset tulevat muodostamaan pohjan tulevalle yhteistyölle.

1) Taide yhteiskunnan ytimeen (työryhmän esitykset 1-8) -jaksoa koskevat yleiset kommentit

Kaupunki pitää oikeana esityksen näkemystä, että taiteen muuttunut asema innovaatioille perustuvan koulutusyhteiskunnan keskeisenä tekijänä tulee tunnistaa ja tunnustaa. Rahoitus ja muut tukijärjestelmät tulee päivittää vastaamaan nykytilannetta ja tulevia tarpeita. On perusteltua esittää rahoitustehtäviä myös muille hallinnonaloille, jotka hyötyvät eri tavoin taiteilijoiden luovasta työstä. Jatkovalmistelussa on syytä avata näitä hyötyjä niin, että ne ovat selkeästi nähtävillä ja arvioitavana.

Kaupungit kautta maailman panostavat nyt taiteeseen ja kulttuuriin. Mm. Lontoon kaupungin vetämä World Cities Culture Forum painottaa kulttuurin ja taiteen merkitystä yhteiskuntien jakautumisen vastaisessa työssä. EU:n tuore Cultural and Creative Cities Monitor 2017 tuo esiin, että taiteeseen ja kulttuuriin panostavat kaupungit menestyvät myös taloudellisesti.

Yksittäisiä esityksiä koskeva kommentit:

Esitys 2: Ajatus taiteen ytimeestä, ominaisuuksista ja vaikuttavuudesta on kiteytetty taitavasti. Taide on myös yhteisöllistä.

Esitys 3: Kaupunki kannattaa taiteen ja kulttuurin (luku 29.80) osuuden nostamista yhteen prosenttiin valtion talousarvion kokonaismenoista.

Esitys 4: Kaupunki pitää tärkeänä taidelaitosten toiminnan turvaamista siten, että ne voivat ennakoita taloudelliset edellytyksensä ohjelma- ja henkilöstösuunnitteluun riittävän aikaisin. Veikkauksen rahoitusaseman mahdollisten muutosten varalta on tärkeää, että valtio valmistautuu turvaamaan taidelaitosten ja -yhteisöjen rahoittamisen myös muista varoista.

Esitys 6: Kaupunki arvioi taiteen käytön edelleen lisääntyvän yhteiskunnan eri sektoreilla ja kannattaa taiteen rahoituksen sisällyttämistä myös

11.2.2019

muiden hallinnonalojen kuin opetus- ja kulttuuriministeriön määrärahoihin.

Esitys 7: Kaupunki kannattaa prosenttiperiaatteen soveltamista valtion rakennushankkeisiin ja sen mahdollistamista laajentamista myös sosiaali- ja terveydenhuollon hankkeisiin. Kaupunki noudattaa prosenttiperiaatetta omissa rakennushankkeissaan, ja kaupungin toimijat tekevät yhteistyötä taiteen ja kulttuurin viemiseksi sosiaali- ja terveystoimeen. Tätä toimintaa tulee entisestään vahventaa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaiden ja hoitohenkilöstön hyvinvoinnin parantamiseksi. Mahdolliset uudet rahoituksen mallit jäävät kaupungin osalta tässä vaiheessa jatkovalmistelun varaan. Helsingin kaupunki kiinnittää samalla huomiota mahdollisesti toteutuvan maakunta- ja sote-ratkaisun vaikutuksiin nykyisiin talletettuihin taideteoksiin: Maakuntien käyttöön ehkä siirtyvisä sosiaali- ja terveystalvelujen tiloissa on runsaasti kuntien omistukseen jäävää taidetta. Sen jatkokäytöstä tulee sopia kuntien ja maakuntien kesken.

2) Taiteen rahoituksen strateginen kehittäminen (työryhmän esitykset 9-14) -jaksoa koskevat yleiset kommentit

Kaupunki tukee taiteen rahoituksen kehittämistä ekosysteemiajattelun mukaisesti.

Yksittäisiä esityksiä koskevat kommentit

Esitys 9: Kaupunki kannattaa taiteen edistämisen ja tukemisen rakenteiden laajaa strategista tarkastelua ja tietoon perustuvien hallittujen muutosten tekemistä. Avustamisen ja rahoittamisen tulee olla ennakoitavaa, mutta tarvitaan myös joustavia rahoitus- ja kumppanuusmalleja. Rahoitusta koskevaa tietopohjaa kehitettäessä on syytä toimia yhteistyössä Helsingin kaupungin ja muiden kuntien kanssa, jotka avustavat monia sellaisia toimijoita, jotka saavat rahoitusta myös kaupungilta. On järkevää ja taloudellista kerätä tietoja soveltuvien osin samoin periaattein.

Esitys 10: Kaupunki kiinnittää huomiota siihen, että Uudellamaalla ja pääkaupunkiseudulla on taide- ja taiteilijapolitiikan kannalta aivan keskeinen merkitys, kun ottaa huomioon alueella toimivat taiteilijat ja taideinstituutiot. Alueellista toimintaa kehitettäessä on tämä tekijä otettava huomioon.

Taidealojen aluekeskukset ovat parhaimmillaan vaikuttaneet koko taidealansa kehitykseen, koulutukseen ja tukirakenteisiin (esim. tanssi). Taiteen valtionosuustoimijat ja taideoppilaitokset ovat merkittävänä paikallisina resurssikeskittyminä tärkeitä yhteistyökumppaneita alueen

11.2.2019

muille taidetoimijoille. Niitä tuleekin kannustaa tarjoamaan resurssejaan myös vapaan kentän käyttöön.

Esitys 11: Tukimuotojen selkiyttäminen ja vähentäminen on kannatettavaa. Uudistuksessa on kuitenkin huolehdittava, että tukea löytyy myös pienille ja ketterille toimijoille ja toiminnoille. Keskimääräisen tukisumman kasvattaminen sivuuttaa helposti tärkeän ruohonjuuritason tekemisen. Ratkaisuja voidaan hakea sekä taiteen tukisumman kasvattamisesta että erityyppisten rahoittajien (valtio, kunnat, säätiöt) työnjaosta.

Esitys 12: Vertaisarvioinnin kehittäminen on kannatettavaa.

3) Taide on työtä, ja sellaisena sitä on kohdeltava (työryhmän esitykset 15-21) -jaksoa koskevat yleiset kommentit

Paitsi maan suurin taiteilijoiden keskittymä, Helsinki on pääkaupunkina tärkein ikkuna maailmalle. Tämän aseman ylläpitämisessä taide on merkittävä. Nykyisenkaltaisessa yhteiskunnassa moni muu toiminto hyötyy taiteellisen työn tuloksista. Puuttuu kuitenkin rakenteita, joiden kautta alkuperäinen luova tekijä saisi korvauksen työstään samoilla ehdoilla kuin muut työntekijät.

Kaupunki kannattaa jakson kaikkia esityksiä taiteen ja taiteilijoiden elinmahdollisuuksien turvaamiseksi (esitykset 15-21).

Yksittäisiä esityksiä koskevat kommentit:

Esitys 13: On syytä koordinoita opetus- ja kulttuuriministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön roolit taiteen elinkeinotoiminnassa. Taide elinkeinona ja yhtenä vientituotteena on saatava samalle tasolle muiden alojen kanssa.

Esitys 14: Kaupunki kannattaa taiteen rahoittajatahojen yhteistyön lisäämistä.

Esitys 21: Taidetyön nopeassa muutoksessa (esim. valo- ja äänitaide) painottuu täydennys- ja myös pätevyitysmiskoulutuksen tärkeys. Lisäksi kaupunki toteaa, että taiteen perusopetus ja taidesuuntautuneet erityiskoulut ja -luokat toimivat osaltaan myös tulevien taiteilijoiden oppimispolkua.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Leena Mickwitz, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36054
leena.mickwitz(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Pöytäkirjanote on lähetetty asianosaiselle 26.02.2019.

Kaupunginhallitus

Jenni Björksten
pöytäkirjanpitäjä